

Arvokuljetukset S833 • 2012

129 491 1 04.16

1. TARKOITUS

Tämä suojeluohje on tarkoitettu liitettäväksi vakuutus sopimukseen suojeluohjeeksi täydentämään varsinaisia vakuutusehtoja.

Tätä suojeluohjetta sovelletaan kaikissa Suomessa tehtävissä ja vakuutetuissa arvokuljetuksissa.

Arvokuljetuksella tarkoitetaan kirjalliseen toimeksiantosopimukseen perustuvaa, vartioimisliikelain piiriin kuuluvaa rahan tai muun arvo-omaisuuden kuljettamista.

Arvokuljetuksen piiriin kuuluvat euron sekä ulkomaan valuutan lisäksi kaikki sellaiset arvo-omaisuus kuljetukset, joita rikolliset voivat väärinkäyttää tai joiden pelkkä katoaminen voi aiheuttaa arvokuljetuksen sopijaosapuolille menetyksen tai korvausvelvollisuuden.

2. VELVOITTAJUUS

Tämä suojeluohje on osa vakuutus sopimusta. Vakuutuksenottajan ja vakuutetun on noudatettava tätä suojeluohjetta ja sen määräyksiä. Mikäli suojeluohjetta ei noudateta, voidaan korvausta vakuutus sopimus lain mukaan vähentää tai se voidaan evätä.

Vakuutuksenottaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että suojeluohjeen sisältö on työsuorituksesta vastaavien henkilöiden tiedossa.

3. OMAISUUDEN ARVOT

Omaisuu den arvona käytetään ensisijaisesti euroa.

4. KULJETETTAVAN ARVO-OMAISUUDEN MÄÄRÄ SEKÄ HENKILÖSTÖ

Luokat

Arvo-omaisuuskuljetukset jaetaan arvonsa perusteella neljään (4) luokkaan.

4.1 Luokka 1

Kuljetettavan arvo-omaisuuden yhteenlaskettu arvo on enintään 10 000 euroa.

- Kuljetuksessa on käytettävä sellaista kuljetusvälinettä, josta ei ulkopuolelta voi päätellä sen sisältöä.
- Kuljetus on pääsääntöisesti tehtävä autolla.
- Arvo-omaisuutta sisältävää autoa ei saa jättää vaille valvontaa. Auton ovien on kuljetuksen aikana oltava lukittuina ja ikkunoiden suljettuina.
- Kuljetus on tehtävä viivytyksettä.

Kuljettajan on oltava

- vakinaisessa työsuhteessa vakuutuksenottajaan
- fyysisesti tehtävään soveltuva

- tietoinen arvokuljetukseen sisältyvistä riskeistä
- vähintään 18 vuoden ikäinen ja henkilönä luotettava

Kuljetuksen voi suorittaa myös vartioimisliike. Tällöin kuljetuksesta on oltava kirjallinen sopimus.

4.2 Luokka 2

Kuljetettavan arvo-omaisuuden yhteenlaskettu arvo on 10 000 – 30 000 euroa.

- Kuljetus tehdään pääsääntöisesti kuljetuksen vastaanottavan yrityksen tai yhteisön työaikana.
- Kuljetuksessa on oltava mukana kaksi (2) henkilöä tai yksi (1) henkilö, kun arvo-omaisuus kuljetetaan arvokuljetusyksikköä käyttäen.
- Arvokuljetuksessa on käytettävä sellaista kuljetusvälinettä, josta ei ulkopuolelta voi päätellä sen sisältöä.
- Kuljetus on pääsääntöisesti tehtävä autolla.
- Arvo-omaisuutta sisältävää autoa ei saa jättää vaille valvontaa. Auton ovien on kuljetuksen aikana oltava lukittuina ja ikkunoiden suljettuina.
- Kuljetus on tehtävä viivytyksettä.

Kuljettajan on oltava

- vakinaisessa työsuhteessa vakuutuksenottajaan
- fyysisesti tehtävään soveltuva
- tietoinen arvokuljetukseen sisältyvistä riskeistä
- vähintään 18 vuoden ikäinen ja henkilönä luotettava

Kuljetuksen voi suorittaa myös vartioimisliike. Tällöin kuljetuksesta on oltava kirjallinen sopimus.

Kuljetukseen käytettävän auton turvavarustus

Turvavarustus

Auton on oltava hyväkuntoinen ja se on varustettava

- varmakäyttöisellä, yleiseen tai yrityksen omaan televerkkoon tukeutuvalla viestintävälineellä
- keskuslukituksella
- ajonestolaitteella.

Auton säilytys

- Kun auto ei ole arvokuljetustehtävässä, on sitä säilytettävä lukittuna
- Auton ajonestolaitteiden on oltava toiminnassa.
- Autoa ei saa käyttää arvokuljetuksien säilyttämiseen.

4.3 Luokka 3

Kuljetettavan arvo-omaisuuden yhteenlaskettu arvo on 30 000 - 120 000 euroa.

Arvo-omaisuuden kuljettaminen

- Kuljetus on tehtävä sopimuksessa määritetyllä tavalla. Kuljettaja saa ottaa kuljetuksen vastaan vain luovuttavan yrityksen tai yhteisön työntekijältä ja hän saa luovuttaa kuljetuksen vain vastaanottavan yrityksen tai yhteisön työntekijälle tai kuljetuksen vastaanotto ja luovutus on kuitattava teknisesti luotettavalla tavalla.
- Kuljetus on tehtävä arvokuljetusautolla.
- Kuljetuksessa on oltava mukana kaksi (2) henkilöä, joista toisella on oltava arvokuljettajakoulutus ja toisella vartijakoulutus, tai yksi (1) henkilö, jolla on oltava arvokuljettajakoulutus. Kun kuljettajia on vain yksi, on kuljetuksen oltava teknisesti riittävän hyvin valvottu.
- Kuljettajilla on oltava kannettavat hälytyslaitteet
- Yhden henkilön tekemä kuljetus edellyttää lisäksi, että kuljetus täyttää myös seuraavat ehdot:
- Kuljetuksessa on käytettävä arvokuljetusyksikköä
- Arvokuljetusautossa on oltava arvo-omaisuuden säilytysjärjestelmä
- Arvokuljetusauto on sijoitettava sekä lastaus- että purkuvaiheessa siten, että rahojen siirtäjä on ulkona ollessaan koko ajan muiden kuljetukseen osallistuvien näköpiirissä. Arvo-omaisuutta sisältävää autoa ei saa jättää vaille valvontaa. Arvokuljetusauton ovien on kuljetuksen aikana oltava lukittuina ja kuljetukseen osallistuvista on aina yhden oltava autossa tai kuljetuksen teknisen valvonnan on oltava kytkettynä.
- Teknisen valvontajärjestelmän ollessa kytkettynä on arvokuljetusautosta saatava valvomoon hälytys, jos autoon yritetään murtautua tai sitä yritetään liikuttaa.

4.4 Luokka 4

Kuljetettavan arvo-omaisuuden yhteenlaskettu arvo on yli 120 000 euroa.

Arvo-omaisuuden kuljettaminen

- Kuljetustavasta ja siihen liittyvistä suojeluehdoista on sovittava erikseen vakuutusyhtiön kanssa.
- Kuljetuksessa on oltava mukana kaksi (2) henkilöä, joista toisella on oltava arvokuljettajakoulutus ja toisella vartijakoulutus. Lisäksi kuljetuksen on oltava teknisesti riittävän hyvin valvottu.
- Kun kuljettajia on vain yksi, niin kuljettaja ei saa päästä käsiksi kuljetettavaan omaisuuteen ja kuljetus on oltava suljettu ja suojattu siten, että sitä ei saa avattua sisällön tuhoutumatta muuten kuin kuljetuksen lähettäjän toimesta. (ns. End To End -kuljetus)
- Kuljettajilla on oltava kannettavat hälytyslaitteet
- Arvokuljetusyksikköä on käytettävä, jos kuljetettava omaisuus soveltuu kuljetettavaksi siinä.
- Arvokuljetusauto on sijoitettava sekä lastaus- että purkuvaiheessa siten, että rahojen siirtäjä on ulkona ollessaan koko ajan muiden kuljetukseen osallistuvien näköpiirissä. Arvo-omaisuutta sisältävää autoa ei saa jättää vaille valvontaa. Arvokuljetusauton ovien on kuljetuksen aikana oltava lukittuina ja kuljetukseen osallistuvista on aina yhden oltava autossa tai kuljetuksen teknisen valvonnan on oltava kytkettynä.
- Teknisen valvontajärjestelmän ollessa kytkettynä on arvokuljetusautosta saatava valvomoon hälytys, jos autoon yritetään murtautua tai sitä yritetään liikuttaa.
- Arvokuljetusauton ohjaamossa ja lastaustilassa on oltava talentava kameravalvontajärjestelmä.
- Suuren rahamäärän tai muuten merkittävien omaisuuksien kuljetuksissa on lisäksi kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikoihin:
 - omaisuuden lastaus- ja purkuolosuhteet

- kalusto
- henkilömäärä
- kuljetuksen saattaminen

Arvokuljetuksen poikkeustilanteet

Jos em. vaatimuksia ei ole mahdollista noudattaa, on muutoksista aina sovittava kirjallisesti etukäteen.

5. ARVOKULJETUSYKSIKKÖ (AKY)

Näissä suojeluohjeissa AKY:llä tarkoitetaan sellaista välinettä, joka on pääasiallisesti suunniteltu setelirahojen, arvopapereiden tai muun paperisen arvo-omaisuuden kuljettamista varten.

AKY:ssä on järjestelmä, joka tuhoaa sisällön käyttökeltvottomaksi. Järjestelmä käynnistyy, jos AKY yritetään avata luvatta tai sitä yritetään vahingoittaa.

Hyväksyttävän arvokuljetusyksikön on täytettävä seuraavat yleisvaatimukset ja erityisvaatimukset.

5.1 Yleisvaatimukset

- AKY on oltava siten valmistettu, että sen sisältöön pääsee käsiksi vain käyttöohjeessa sanotulla tavalla.
- AKY on varustettava merkinnällä, josta ilmenee, että valmistajan edellyttämä huolto on suoritettu.
- AKY:ssä on oltava tieto siitä, miten ja kuinka paljon sitä saa täyttää. Tämän tiedon on oltava yksikön sisäpuolella.
- AKY on oltava valmistettu siten, että sisältö tuhoutuu ennen kuin sähkölähte lopettaa toimintansa.
- AKY:n tuhoutumisjärjestelmä ei saa käynnistyä tavanomaisen käsittelyn aikana, jos käyttöohjetta on noudatettu.
- AKY on varustettava toimintahäiriön ja vian indikointilaitteella.
- AKY:ssä ei saa olla toimintoja, jotka vaativat AKY:n kiinnittämistä kuljettajaan.

5.2 Erityisvaatimukset

- AKY on varustettava äänihälyttimellä, jonka laukaisumekanismi on varmakäyttöinen. Jos AKY joutuu pois kuljettajan hallinnasta, hälytys käynnistyy.
- AKY:ssä on oltava kytkinjärjestelmä, joka käynnistää tuhoamisjärjestelmän, jos sen toimintaa yritetään estää mekaanisesti, sähköisesti, kemiallisesti tai magneettikentällä.
- AKY:ssä voi olla myös kytkinjärjestelmä, joka aktivoi huomiota herättävän savupanoksen.
- AKY:n lukoissa on oltava vähintään 15 000 eri avainvaihtoehtoa.
- AKY:n tuhoamisjärjestelmän on lauetessaan tehtävä 100 % sisälöstä pysyvästi käyttökeltvottomaksi. Jos tuhoamisjärjestelmässä käytetään värjäystä, on väriaineen oltava sellaista, ettei sitä voi pestä pois tai valkaista värjätyin sisällön muuttumatta pysyvästi.

5.3 Avainturvallisuus

- AKY:n avaimet eivät saa olla kuljetuksessa mukana.

6. ARVOKULJETUSAUTON TURVAVARUSTUS

Arvokuljetusauto on varustettava

- varmakäyttöisellä, yleiseen tai yrityksen omaan televerkkoon tukeutuvalla viestintävälineellä
- keskuslukituksella
- ajonestolaitteella
- murtohälytyslaitteella
- ryöstöhälytyslaitteistolla
- ajoneuvon paikantamisjärjestelmällä
- lastitilan näköesteellä

- arvo-omaisuuden säilytysjärjestelmällä
- kameravalvontajärjestelmällä

Arvokuljetusauton säilytys

- Kun auto ei ole arvokuljetustehtävässä, on sitä säilytettävä lukittuna lukitussa ja valvotussa tilassa (autotalli).
- Auton ajonesto- ja murtohälytyslaitteiden on oltava toiminnassa.
- Autoa ei saa käyttää arvokuljetuksien säilyttämiseen.

Arvokuljetusauton hyväksyminen

Arvokuljetusauton on oltava vakuutuksen myöntäneen vakuutusyhtiön hyväksymä

7. KULJETUKSEN SAATTAMINEN

Saattoauto

Saattoauton on oltava hyväkuntoinen ja se on varustettava

- varmakäyttöisellä, yleiseen tai yrityksen omaan televerkkoon tukeutuvalla viestintävälineellä
- keskuslukituksella
- ajonestolaitteella

Saattoauton liikkumistapa

Saattoautosta on oltava jatkuva näkö- ja viestiyhteys saatettavaan arvokuljetusautoon.

8. JALKAKÄYTÄVÄVAIHE

Arvokuljettajalla on oltava kannettava hälytyslaite sekä jatkuva viestiyhteys valvomoon. Kuljetettava arvo-omaisuus ei saa olla kuljettajaan kiinnitettynä.

9. ARVOKULJETUSYRITYS

Arvokuljetusyritysten toimintaa ohjataan lainsäädännöllä ja viranomais määräyksillä, joita yritysten on noudatettava.

Tämän lisäksi edellytetään, että yrityksillä on

- arvokuljetustehtäviä tekevien työntekijöiden turvallisuuden ensisijaisesti huomioiva ohjeisto arvokuljetuksien tekemistä varten
- kyky ja menetelmät riskianalyysin suunnitteluun ja toteuttamiseen arvokuljetuksista vastaava työntekijä
- arvokuljetushenkilökunnan työhönotto- ja valvontajärjestelmä sekä toimenpideohjelma henkilökunnan poissaoloja ja työsuhteen katkaisemista varten
- opetussuunnitelma ja opetusmateriaalia arvokuljettajien kouluttamista varten
- lista kurseista, joita arvokuljettajat ovat käyneet
- määritellyt rutinit, ohjeet ja sopimuskäytännöt, joita käytetään toimeksiantajan kanssa
- määritellyt toimenpiteet arvokuljetusten ryöstötilanteita tai epäiltyjä ryöstötilanteita varten
- määritellyt toimenpiteet uhka- ja ryöstötilanteiden jälkihoitoa varten
- säännöllinen lisäkoulutus ryöstötilanteita, turvallisuusrutineja ja yleistä turvallisuusajattelua varten
- toimenpiteet ja rutinit hälytyksen tai virrehälytyksen sattuessa
- teknisiä apuvälineitä, kuten ajoneuvoja, kommunikaatiolaitteita yms.
- tarkistuslista käytetyn turvallisuustekniikan toiminnan tarkastamista varten.

10. VARTIJAKOULUTUS

Kuljettajilla on oltava Suomessa laillisesti vahvistettu koulutus ja poliisin myöntämä voimassa oleva vartijakortti.

11. ARVOKULJETTAJAKOULUTUS

Vaatimukset

Arvokuljettajakoulutuksen saaneilla henkilöillä on oltava vartijakoulutus ja poliisin myöntämä, voimassa oleva vartijakortti.

Arvokuljettajakoulutus koostuu teoriaosasta ja käytäntöosasta sekä säännöllisestä täydennyskoulutuksesta

Teoriaosa

Teoriaosa sisältää opetusta seuraavista asioista:

- arvokuljetuksen tavoite
- lait ja asetukset sekä viranomais määräykset
- vakuutuksen/vakuutusyhtiön asettamat vaatimukset
- asiakkaan (lähettäjän) asettamat vaatimukset
- salassapitovelvollisuus
- riskit ja niiden tunnistaminen
- kuljetusketjun tai -logistiikan eri osat
- kuljetusreitit ja ajankohdan valinta
- henkilökohtainen varustus ja sen toiminnan tarkastus
- ajoneuvon tarkastus
- ajoneuvon varusteiden ja välineiden tarkastus
- toiminta tehtävän aikana
- toiminta poikkeustilanteissa
- toiminta uhka- ja ryöstötilanteissa
- lähetyksen vastaanotto ja luovutus
- toiminta tehtävän päättyttyä
- loppuraportointi.

Käytäntöosa

Käytäntöosa sisältää koulutusta seuraavista asioista:

- henkilökohtaisten turvavälineiden käyttö
- itsepuolustus ja voimakeinojen käyttö
- ajoneuvon hallinta eri tilanteissa
- arvokuljetusyksikön käyttö
- toiminta poikkeustilanteissa
- toiminta uhka- ja ryöstötilanteissa
- jalkakäytävävaihe
- huomiokyky
- ensiapu
- alkusammutuskaluston käyttö

Täydennyskoulutus

Täydennyskoulutuksen on oltava säännöllistä. Pääsääntöisesti koulutuksen on oltava vuosittaista, mutta poikkeavien tilanteiden varalta on koulutuksen antamiseen oltava välittömät valmiudet.

12. KULJETUSREITTI, AJANKOHTA JA ARVOKULJETUSAUTON KÄYTTÖ

Arvokuljetusyrityksen, lähettäjän ja vastaanottajan on pidettävä salassa arvokuljetuksen reitti, ajankohta ja kuljetettavan omaisuuden arvo.

Kuljetuksissa on noudatettava toimeksiantosopimuksessa sovittu- ja kuljetusohjeita. Kuljetusreitti on valittava huolella ja sen on oltava turvallinen. Kuljetuksessa on käytettävä ennakkoon sovittuja reittejä, joita on oltava useampia. Niitä on käytettävä epäsäännöllisesti vaihtaen. Kuljetusaikataulua on mahdollisuuksien mukaan vaihdeltava.

Lähtökohta on, että luokissa 3 ja 4 käytetään aina arvokuljetusautoa. Poikkeuksen muodostavat kuljetukset, joissa auton käyttö on mahdotonta tai epätarkoituksenmukaista. Poikkeustapauksissa on noudatettava ohjeita, jotka on annettu kohdassa ”Jalkakäytävävaihe”.

Arvokuljetuksessa ei arvokuljetusautoa saa jättää kuljetuksen aikana missään vaiheessa valvomatta.

12. MUUT KULJETUSVÄLINEET

Muita arvo-omaisuuden kuljettamiseen käytettäviä kuljetusvälineitä ovat esimerkiksi laiva, juna, lentokone tms.

Muissa kuljetusvälineissä on noudatettava ohjeita, jotka on annettu kohdassa ”Arvokuljetuksen poikkeustilanteet”.

13. ARVOKULJETUKSEN ALKAMINEN JA PÄÄTTYMINEN

Arvokuljetus alkaa, kun kuljetettava erä on todistettavasti vastaanotettu lähettäjältä kuljetusta varten.

Arvokuljetus päättyy, kun vastaanottaja on todistettavasti vastaanottanut kuljetettavan erän.

14. KÄSITTEET

Ajonestolaite

Laite, joka virtalukon lisäksi estää auton käynnistämisen.

Arvokuljetus

Eurojen sekä ulkomaan valuutan lisäksi kaikki muu helposti rahaksi muutettava omaisuus sekä esimerkiksi taide-, näyttely- ja museoesineet.

Arvokuljetusauto

Auto, jota käytetään arvokuljetuksissa.

Arvokuljetusyksikkö (AKY)

AKY:llä tarkoitetaan sellaista välinettä, joka on suunniteltu setelirahojen, arvopapereiden tai muun paperisen arvo-omaisuuden kuljettamista varten. Siinä on järjestelmä, joka tuhoaa sisällön käyttökelttomaksi ja järjestelmä käynnistyy, jos AKY yritetään avata luvatta tai muuten vahingoittaa sitä.

Arvo-omaisuuden säilytysjärjestelmä

Arvokuljetusautoon kiinteästi asennettu lukittu tila, kaappi tai lukkiutuva teline, johon suljettuna tai kiinnitettynä AKY:ä säilytetään.

Jalkakäytävävaihe

Jalan tapahtuva kuljetus lähettäjän ja arvokuljetusauton tai arvokuljetusauton ja vastaanottajan välillä.

Kannettava hälytyslaite

Arvokuljetukseen osallistuvan henkilön käytössä oleva laite, jonka avulla annetaan hälytys ryöstöstä tai sen uhasta arvokuljetusautoon, suoraan arvokuljetusyritykselle tai muuhun hälytyskeskukseen.

Keskuslukitus

Lukitusjärjestelmä, joka sallii ainoastaan yhden avoimen oven kerrallaan.

Lähettäjä

Yritys, yhteisö tai henkilö, joka on tehnyt kirjallisen toimeksiantosopimuksen arvokuljetusyrityksen kanssa.

Näköeste

Varustus, joka estää näkemisen ulkoapäin lastitilaan.

Oma televerkko

Suljettu televerkko, joka on vain arvokuljetusyrityksen omassa käytössä.

Paikantamisjärjestelmä

Järjestelmä, jolla arvokuljetusyritys pystyy joka hetki paikantamaan arvokuljetusauton.

Ryöstöhälytyslaitteisto

Arvokuljetusautossa oleva laitteisto, jolla annetaan ryöstöhälytys arvokuljetusyritykselle tai muuhun hälytyskeskukseen.

Tuhoamisjärjestelmä

AKY:n sisällä oleva järjestelmä, joka tekee sisällön käyttökelttomaksi alkuperäiseen tarkoitukseen.

Valvomo

Arvokuljetusyrityksen oma tai muu jatkuvasti miehitetty hälytyskeskus.

Vartija, Vartijakoulutus, Vartioimisliike

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (282/2002), Valtioneuvoston asetus yksityisistä turvallisuuspalveluista (534/2002), Sisäasiainministeriön asetus vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan ja vartijakoulutuksesta (780/2002).

Vastaanottaja

Yritys, yhteisö tai henkilö, joka todistettavasti kuittaa kuljetuksen vastaanotetuksi.

Yhdessä hyvä tulee.

